



International Child
Development Initiatives



ESD

ደስተኛ ህጻናት ተማሪዎች

የለጋ ህጻናት ስነልቦናዊና ማህበራዊ
ደህንነት በኢትዮጵያ

ጥቅል ሪፖርት

መግቢያ

ይህ ሪፖርት በአማራና በደቡብ ብሄር ብሄረሰቦችና ህዝቦች ክልል አድሜያቸው 5 ዓመት የሆናቸው ህፃናት የእነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ዙሪያ ከ2008-2010 ዓ.ም በተካሄደ ጥናትና ፕሮጀክት ትግበራ ዋና ዋና የጥናቱ ውጤቶች፣ ቅድመ መደበኛ ትምህርትን ለማሻሻል በፕሮጀክቱ የተከናወኑ ተግባራትና ደስተኛው ህፃን ተማሪ በኢትዮጵያ የተሰኘውን አጭር ዘጋቢ ፊልም የያዘ ሲሆን ይኸውም የቅድመ መደበኛ ትምህርት አተገባበርን፣ የቅድመ መደበኛ መምህራን ትምህርት ስልጠናና ፖሊሲ ለማስተዋወቅ ይረዳል።

ፕሮጀክቱ ኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኘው ኢ.ኤስ.ዲና ኒዘርላንድ ውስጥ በሚገኘው አይ.ሲ.ዲ.አይ በተባሉ ድርጅቶች በጋራ ትብብር የተከናወነ ነው።

ማጣቀሻ ምንጮች:

Both, R., Cortellesi, G., Gebre, K., Kernan, M., Mussie, A., Sehalu, A. (2018) *Happy young learners: psychosocial well-being of young children in Ethiopia. Summary report.* Addis Ababa: ESD and Leiden: ICDI.

©ICDI and ESD, June 2018

ፕሮጀክቱና የምርምር ስራው በድዮራፍት ፋውንዴሽን በተገኘ የገንዘብ ድጋፍ የተከናወነ ነው

የእነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ማለት ህፃናት ከአዋቂዎችና ከዕድሜ አኩሪነታቸው ጋር ቅርብና ጥብቅ የሆነ ግንኙነት መፍጠር መቻል፣ ልምዳቸውን፣ ስሜታቸውን ከአካባቢው ማህበረሰብና ባህሉ መሰረት መግለፅ መቻል፣ አካባቢያቸውን ማወቅ እንዲሁም መማር መቻል ማለት ነው (ሴንተር ኦን ሶሻል ኢሞሽናል ፋውንዴሽን ፎር ኦርሊ ለርኒን፣ 2008)።

ለህፃናት እነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ትኩረት መስጠት በቅድመ መደበኛ ት/ት ጥራት ላይ የጎላ ሚና ይጫወታል። በተጨማሪም በህፃናት የወደፊት ህይወት ላይ ስሜታዊ፣ ማህበራዊ፣ ትምህርታዊና ኢኮኖሚያዊ የሆኑ አወንታዊ ውጤቶች እንዲኖሩ ያደርጋል።

የህፃናት እነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ጉዳይ ትኩረት ማሰብ የህፃናት የሚደግፍ የመማር አቅማቸውን ያቀጭጫዋል።

የዚህ ጥናት ዋና አላማ/ትኩረት በአማራ ክልል በሰሜን ሸዋ ዞንና በደቡብ ብሄር ብሄረሰቦችና ህዝቦች ክልል ሲዳማ ዞን የሚገኙ 1000 ህፃናት (526 ሴቶችና 474 ወንዶች) በከተማ፣ በከፊል ገጠራማና በገጠር የቅድመ መደበኛ ት/ቤቶች ገብተው የሚከታተሉ ናቸው። በዚህም መሰረት ከአያንዳንዱ ህፃናት እነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነታቸው ዙሪያ በመምህራኖቻቸው በመታገዝ አይ.ሲ.ዲ.አይ ባዘጋጀው መጠይቅ መሰረት መረጃ አሰባስቦናል። የመጠይቅ ደዘትም ህፃናት በቤታቸውና በት/ቤታቸው ያላቸው አጠቃላይ ሁኔታና ባህሪ ምን እንደሚመስል የሚያሳይ ነው። በተጨማሪም ከርዕሰ መምህራኖች፣ ከወላጆች፣ ከመምህራን አሰልጣኞችና ከት/ት ጽ/ቤት ባለሙያዎች ጋር የቡድን ውይይት ተካሂዷል።

እነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ማለት ምን ማለት ነው?

ጥናቱ ያካተተው ነገር ምንድን ነው?



ዋናዋና የጥናቱ ውጤቶች/ግኝቶች

- ህጻናት ልጆች በቤት ውስጥ የሚገጥሟቸው ችግሮች ለምሳሌ ጽህነት፣ በአንድ ወላጅ ማደግ (ከአናታቸው ወይም ከአባታቸው ብቻ)፣ ወላጅ አልባ መሆንና የመጽሀፍትና የመጫወቻ አለመኖር ከብዙዎቹ ጥቂቶቹ ናቸው።
- በሰሜን ሸዋ ዞን በከተማ አካባቢ የሚኖሩ ወላጆች ለህጻናት ልጆቻቸው በቂና ምቹ የሆነ የመጫወቻ ስፍራ ባቅራቢያቸው አለመኖሩን ገልጸዋል።
- በአንጻራዊነት በገጠር አካባቢ የሚኖሩ ልጆች በነጻነት የፈለጉትን አይነት ጨዋታ ከአድሜ አኩላቸውና ከወንድም ከእህቶቻቸው ጋር ይጫወታሉ፤ በሌላ በኩል አነጋግሮ ህጻናት አብዛኛውን ጊዜ በላጋ አድሜያቸው ብዙ ሀላፊነቶችን ይሸከማሉ።

- ይህ ጥናት በሁለቱም ክልሎች ህጻናት በቅድመ መደበኛ ት/ቤት ገብተው ክፍል ውስጥ የመገኘት ምጣኔያቸው ደካማ እንደሆነ ያሳያል። በአንድ በኩል ወላጆች ልጆቻቸውን ወደ ት/ቤት ለመላክ አስፈላጊ የሆኑ ነገሮችን ማሟላት ስለማይችሉ ጭንቀት ውስጥ ይገባሉ በሌላ በኩል በአብዛኛው ወላጆች ለልጆቻቸው በቂ የሆነ ልብስ፣ ምግብና የት/ት ቁሳቁሶች ለማሟላት አቅም የላቸውም።
- በአማካይ የቅድመ መደበኛ ተማሪዎች የክፍል ምጣኔ 51 ሲሆን በአንጻራዊነት በገጠር አካባቢ የሚገኙ ት/ቤቶች ከፍተኛ የሆነ የክፍል ምጣኔ አላቸው።
- በህጻናት የአካል ስነ ስርዓት ላይ ያላቸው የአውቀት ውስንነት፣ ለጋ ህጻናትን የማስተማር ከህሎት ማነስ፣ የማስተማሪያ ግብዓቶችና ቁሳቁሶች አጥረትና የመማሪያ ክፍሎቹ ምቹ አለመሆን በቅድመ መደበኛ መምህራን ላይ ያሉ ዋነኛ ችግሮች/ስጋቶች ናቸው።
- በጥናቱ ላይ ከተሳተፉት 1000 ህጻናት መካከል 37 ፐርሰንት የሚሆኑት የስነልቦናዊና ማህበራዊ ጸህነት ችግሮች ያሉባቸው ሲሆን ይህም በገጠርና በከፊል ገጠራማ ከሚኖሩት ህፃናት ጋር ሲነፃፀር ችግሩ በከተማ አካባቢ ጎልቶ ይታያል።



የመፍትሄ ሀሳቦች

የህጻናት የስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት- ከንድፈ ሀሳብ ወደ ትግበራ

የመፍትሄ ሀሳቦች ለመምህራንና ለመምህራን አሰልጣኞች



የቀድሞ መደበኛ ት/ት አገልግሎት አሰጣጡን ለማጋልበት የመምህራን ኮሌጆች (በቀድሞ አገልግሎት ስልጠና የሚሰጡ የት/ት አይነቶች) እና ሌሎች ስልጠናውን የሚሰጡ አካሎች (ለራሳቸው አያሉ የሚሰጥ ተጨማሪ ስልጠና) በህጻናት ስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ዙሪያ ትኩረት ሰጥተው ሊሰሩ ይገባል። በዚህም መሰረት በስልጠናው የህጻናት ስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ማለት ምንድነው? ለምንስ አስፈለገ? ለህጻናት ምቹ የሆነ የመማር ማስተማር ሁኔታ (በክፍልና ከክፍል ውጪ) እንዴት መፍጠር ይቻላል የሚሉት ጉዳዮች መካተት አለባቸው።

የህጻናት የስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ለመደገፍ ቤተሰብ፣ ማህበረሰብና ት/ቤቶች በጋራ መስራት አለባቸው

የመፍትሄ ሀሳቦች ለመምህራንና ለመምህራን አሰልጣኞች



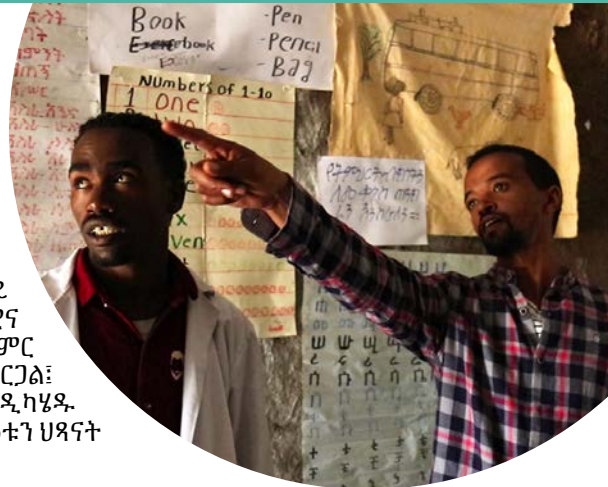
መምህራን ከወላጆቻቸው ከማህበረሰቡ ጋር በመከባበር፣ መልካም ግንኙነት በመፍጠርና የተለያዩ ስልጠናዎችን በመስጠት በጋራ መስራት አለባቸው። በዚህ መሰረት ህጻናት ከአዋቂዎቻቸው ከአድሜ አኩዮቻቸው ጋር መልካም ግንኙነት እንዲኖራቸው ያደርጋል። በቤትና በት/ቤታቸው ውስጥ ያከናውኑት የየዕለት ተግባራትን ለወላጆቻቸውና ለማህበረሰቡ መናገር ይቻላል።

ስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነትን እንዲ ፖሊሲ አጃንዳ መውሰድ

የመፍትሄ ሀሳቦች ለአካባቢና ለብሄራዊ ፖሊሲ አውጪዎች

የዚህ ፕሮጀክት የጥናት ውጤት ለውጡን ለማሳተፍና ለመለካት በየሁለት አመት ልዩነት ጥናት በማካሄድ፣ የህጻናት ስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት የት/ት ፖሊሲ አውጪዎች ቅድሚያ ሊሰጡት የሚገባ ጉዳይ መሆን አለበት። በተጨማሪም በሌሎች የኢትዮጵያ ክልሎች ላይ በህጻናት ስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ዙሪያ ጥናቶች ሊደረጉ ይገባል።

በቀድሞ መደበኛ ት/ት ላይ በየጊዜው/በተከታታይ ጥናቶችን ማካሄድ በህጻናት ስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ጉዳይ ትኩረት እንዲጨምር ያደርጋል። አዳዲስ ፖሊሲዎች እንዲወጡ ያደርጋል። ፈጠራን ያበረታታል። ሌሎች አዳዲስ ጥናቶች እንዲካሄዱ ያነሳሳል። ስልጠናዎች እንዲሰጡ ያደርጋል። የሀገሪቱን ህጻናት ልጆች ለመርዳት ያገለግላል።



የህጻናትን ደህንነት በኢትዮጵያ ለማስተዋወቅ የሚረዳ ስልት

የመፍትሄ ሀሳቦች ለአካባቢና ለብሄራዊ ፖሊሲ አውጪዎች

የአንድ ጊዜ ጥናት ለህጻናት ልጆች አካላዊ፣ ማህበራዊና አካባቢያዊ እድገት በየደረጃው ለማህበረሰቡ፣ ለዞኑና ለክልሉ ትልቅ ጠቀሜታ ይሰጣል።

እያንዳንዱ ባለድርሻ አካላት (ጤና፣ ት/ት፣ የገጠርና የከተማ ልማት ጽ/ቤቶች) በህጻናት እድገት ደህንነት ዙሪያ ስትራቴጂ አውጥተው በጋራ መስራት አለባቸው። ይህም ማለት ህጻናት በየጊዜው የጤናቸውን ሁኔታ መከታተል፣ በአቅራቢያቸው ምቹ የሆነ የመጫወቻ ስፍራ ማመቻቸት፣ ወደ ት/ቤት በሚሄዱበት ወቅት ምቹ መንገድ መፍጠርና የቀድሞ መደበኛ ት/ቤቱን ማበረታታት ናቸው።



የጥራት ማሻሻያ ፕሮግራም

የፕሮጀክቱን የጥናት ውጤት መሰረት በማድረግ፣ በሰሜን ሸዋና ሲዳማ ዞን በሚገኙ በ4 ቅድመ መደበኛ ት/ቤቶች ላይ የሚገኙ ወላጆችና መምህራን በጋራ በመሆን የህፃናትን የስነልቦናዊና ማህበራዊ ደህንነት ለማሻሻል የድርጊት መርህ ግብሮች/አቅድ አዘጋጅተዋል። በዚህም መሰረት 300 የሚሆኑ ለጋራ ህፃናት (በሁለቱም ጾታ) ተጠቃሚ ሆነዋል።

በወላጆችና በመምህራን የተለዩ ተግባራት የሚከተሉት ናቸው

- ወላጆችን በማሳተፍ የትምህርት ቤቶችን ሁኔታ ማሻሻል



- ት/ቤቱን ሳቢና ደህንነቱ የተጠበቀ ማድረግ



- ለቅድመ መደበኛ መምህራን ስልጠና መስጠት



የተገኙ ውጤቶች

ት/ቤቶችና መምህራኖች

- የቅድመ መደበኛ መምህራን ባገኙት ስልጠና መሰረት የማስተማር ክህሎታቸው አድጓል፤ ከህፃናት ጋር ያላቸው ግንኙነት ጨምሯል። በተጨማሪም መምህራን ለህፃናት ልጆች አዳዲስ የመማሪያ ቁሳቁሶችን በማሳየት በመማር ማስተማሩ ሂደት የበለጠ ደስተኛ እንዲሆኑ አድርጓል።
- የቅድመ መደበኛ መማሪያ ክፍሎች በአካባቢው በሚገኙ ቁሳቁሶች ታድሰዋል፤ አሁን በክፍሎች ውስጥ በቂ የሆነ ወንበርና ጠረጴዛዎች፣ የመማሪያ ቁሳቁሶችና መጫወቻዎች ይገኛሉ።
- የቅድመ መደበኛ የመማሪያ ክፍሎች ግንባታ ለህፃናት ምቹና ደህንነቱ የተጠበቀ ሆኗል፤ የት/ቤቱም ግቢ በአጥር ተከልሏል።

ህፃናትና ወላጆች/ቤተሰቦች

- በት/ቤት ውስጥ የወላጆች ተሳትፎ ጨምሯል፤ ወላጆችም የቅድመ መደበኛ ት/ቤቶችን ለመርዳት ከፍተኛ ፍላጎት አሳይተዋል።
- ህፃናቶች በነፃነት ሰፊ የሆነ የመማሪያና የመጫወቻ ጊዜ እንዲኖራቸው ሁኔታዎች ተመቻቸዋል። በዚህም ምክንያት ህፃናቱ በጣም ደስተኛ ሆነዋል፤ ከአድሚኒስትሬሽንና ጋር መጫወት ችለዋል፤ የንግግር ክህሎታቸው ጨምሯል፤ ፍርሀታቸው ቀንሷል፤ በራስ የመተማመን ብቃታቸው ጨምሯል።



1. ምስራቅ በር አንደኛ ደረጃ ት/ቤት፣ ሀዋሳ ከተማ



መምህራን ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- እኔ በክፍል ውስጥና ከክፍል ውጪ መጫወቻዎች መኖራቸው በህጻናት አጠቃላይ እድገትና ደህንነት ላይ ያላቸውን ሚና በደንብ ተመልክቻለሁ፤ ይኸውም ከጓደኞቻቸው ጋር ለመጫወትና መልካም ግንኙነት እንዲኖራቸው ዕድል ፈጥሯል። ለኛ ለመምህራን ራሱ የት/ት ጊዜው አስደሳችና አመራር አንዳልሆነ አድርጓል። ስለዚህ በህጻናት ላይ መስራት ለማህበረሰቡ የሚሰጠው ጥቅም የኋላ ነው።

ታደላች አየለ- መምህር

ህጻናት ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- ከጓደኞቼ ጋር መጫወት አወዳለሁ በተለይ ደግሞ አሸከርክሪነትና ሽርተት መጫወት ያስደስተኛል።

ዮሴፍ መለሰ- የ6 ዓመት ተማሪ

2. ኩርዳ አንደኛ ደረጃ ት/ቤት፣ ቱላ ክ/ከተማ



መምህራን ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- እዚህ ት/ቤት ትንሽ ቆይታለሁ ከዚህ ቀደም በት/ቤቱ ያላየሁትን ነገር አይቻለሁ፤ ህጻናት የጨዋታ ጊዜ አልነበራቸውም፤ አሁን ግን ብዙ የጨዋታ ጊዜ በመመደቡ የቅድመ መደበኛ ት/ት ጥራት እንዲጨምር አድርጓል። በህጻናቱም ላይ አወንታዊ የሆነ ለውጥ አይቻለሁ፤ ለወደፊት የህጻናት ህይወት ላይ ልዩነት ማምጣት ይቻላል።

ዴጥሮስ ስምዖን- መምህር

ህጻናት ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- የመማሪያ ክፍላችን እንደዚህ አምሮ በማየቴ በጣም ደስ ብሎኛል፤ ት/ቤት ውስጥ ከጓደኞቼ ጋር ጎማ ላይ መጫወትን አወዳለሁ፤ በጣም ያስደስተኛል።

ማሙሽ ሁሴን- የ6 ዓመት ተማሪ

3. አንድነት ቅድመ መደበኛ ት/ቤት፣ ደብረ ብርሀን ከተማ

መምህራን ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- እኔ በጣም ተደንቄያለሁ/ተገርሜያለሁ፤ በአጭር ጊዜ ውስጥ በተወሰነ ግብዓቶችና ቁሳቁሶች ብዙ አመራር የሆኑ ስራዎችን አከናውናል። በተጨማሪም መምህራንና ወላጆች በጋራ መስራታቸው ትልቅ ጠቀሜታ እንዳለው ተምረናለሁ። አካባቢው ላይ በሚገኙ ግብዓቶችና ቁሳቁሶች በመጠቀም ህይወትን ቀለል ማድረግ ይቻላል።

የሺ ታጠቅ- መምህር

ህጻናት ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- እኔ በመምህሮቼና በት/ቤቱ ደስተኛ ነኝ፤ ት/ቤታችን ውስጥ ብዙ መጫወቻዎች አሉ፤ መምህራኖቻችንም አንድ አካል ይንከባከቡናል ከነሱ ጋር መቆየት አፈልጋለሁ።

በቀለ ደስታ- የ5 ዓመት ተማሪ



4. ድራ ቅድመ መደበኛ ት/ቤት፣ ሲያደብርና ዋዩ ወረዳ

መምህራን ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- የት/ቤቱ ብዙዎቹ ችግሮች ተፈተዋል፤ ህጻናቱም ት/ቤት በመቆየታቸው በጣም ደስተኛ ሆነዋል።

አለምወሰን በፍቃዱ- መምህር

ህጻናት ከሰጡት አባባል/ጥቅስ፡- ት/ቤት መቆየትን አመራግባለሁ፤ አንዳንዴ ወደ ቤት መመለስ እንኳን አልፈልግም።

በረከት አብተው- የ6 ዓመት ተማሪ



ተጨማሪ ነገር ማወቅ ይፈልጋሉ?

ስለፕሮጀክቱ ተጨማሪ ነገሮች ማወቅ ከፈለጉ
በሚከተሉት ኢሜል አድራሻዎች ማግኘት ይችላሉ፡

ማርጋራት ከርናን
margaret@icdi.nl



ወደም አክምሮ ሙሴ
aemirom@esdethio.org



ሙሉ የጥናቱን ሪፖርት ማንበብ ከፈለጉ የሚከተሉትን
[ፎክሎር ገጾች ይጎብኙ](#)
ደስተኛው ህፃን ተማሪ ዘጋቢ ፊልም መመልከት ከፈለጉ
[የሚከተሉትን ፎክሎር ገጾች ይጎብኙ](#)

www.esdethio.org



www.icdi.nl



ድጋፍ ያደረገው፡

dioraphte